

Skibbro og Bolværk. Pladsen, hvor Kirken stod, skulde udlægges til Torvet. Senere fortæltes, at »Kagen« var rejst paa Alterets Plads¹². Torvet er Byens nuværende Axeltorv, hvor der i nyere Tid er sporet Mure og Gravlæggelser¹³.

Fra Klosterkirken stammer vistnok Gravsten Nr. 3 i S. Peders Kirke og Stenen i Gunderslev Kirke (Ø. Flakkebjerg Hrd., Sorø A.) over Fru Mette Bydelsbak, Rigshofmester Mogens Gøyes første Hustru, der døde 1512.

Dominikanernes Kloster blev næppe, som det sædvanlig siges, stiftet 1242, men det eksisterede 1277. Klosterkirken nævnes 1292, da der testamenteredes 3 Mark Penge til dens Bygning, og 1400, da Paven tilstod de kirkesøgende Aflad¹⁴. Efter Reformationen blev Klosteret en ufri Herregaard, Sortebrødregaard. 1823 købtes Bygningerne af den Ostenfeldske Stiftelse, hvis 1840 opførte Hovedbygning endnu minder om Sortebrødre-Klosterets Beliggenhed sydøstligst i den gamle By. Af Klosterkomplekset stod indtil 1840 to Længer, en nordre og en vestre, den sidste omtrentlig svarende til den nuværende Stiftelse. *Kirken*, der har dannet den søndre Fløj i et firlænget Anlæg, er antagelig nedrevet snart efter Reformationen; ialfald ses kun de tre andre Længer paa Resens Byprospekt, men 1743 sagdes der dog, at Kirkens Rudera var ganske kendelige¹⁵.

Brødrene havde 1456 givet Maler Hans Backmester i Lübeck Forskud paa en Tavle, som han ikke vilde levere dem¹⁵.

Fra Sortebrødrekirken stammer Gravsten Nr. 9 i S. Peders Kirke og Gravstenen over Hr. Niels Pedersen Gyldenstjerne i Ringsted, idet Ridderen 1456 testamenterede Brødrene sin Hest og sit Harnisk for »Lejrsted«¹⁶.

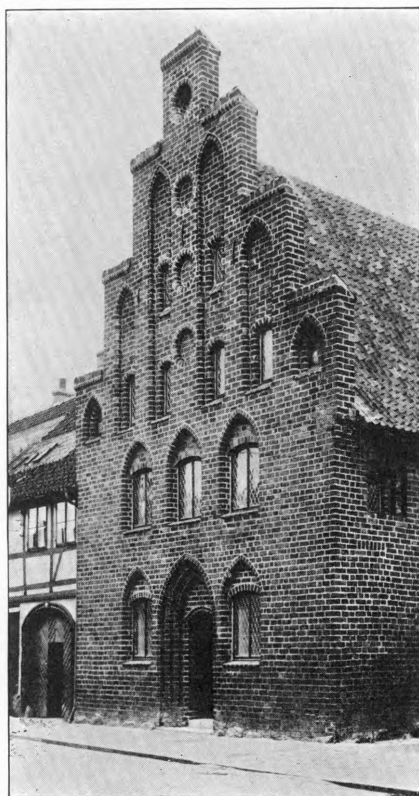

Fig. 1. Næstved. Helligaandshuset.

S. JØRGENS HUS I AADERUP

S. Jørgens Hus nævnes første Gang 1261. Som Hospital for spedalske laa det udenfor Købstaden, i Landsbyen Aaderup, ved den nuværende Næstved—Vordingborg Landevej i S. Mortens Landsogn. Efter Reformationen lagdes dets Gods under Helligaandshuset, der 1631 ejede 7 Gaarde og 3 Huse i Aaderup, hvoraf det ene Hus var bygget paa Hospitalskirkegaarden. I et Kongebrev

fra 1492 forpligtedes Hospitalsforstanderen til at holde en Kapellan, som skulde læse tre ugentlige Messer, og til at bygge og forbedre Kirken og Gaarden og forbedre Kirken med Ornament¹⁷.

1924 og tidligere er der paa Fattiggaardens Mark ned mod Susaaen sporet Murrester og Begravelser.

KILDER OG HENVISNINGER

Helligaandshus. Museumsindberetning af C. A. Jensen 1908. Noter om Istandsættelsen af Arkitekt Tidemand-Dal, Næstved (NM). — Opmaaling af V. Ahlmann 1903 (NM). — V. Lorenzen i: Gammel dansk Bygningskultur (Foren, til gamle Bygningers Bevaring) II, 1909. S. 15—26.

¹ Erslev: Testamenter. S. 166. ² Lindbæk og Stemann: Danske Helligaandsklostre 1906. S. 11. ³ Vedr. Stiftelsens senere Historie se Lorenzen, Trap 4. Udg. og R. Nielsen: Næstveds Historie I, 42 og III, 103. ⁴ Acta Pont. Dan. VI, 71. ⁵ D. A. III, 99. H. F. VII, 450. ⁶ Sjæll. Stiftsovr. Arkiv. Kommunesager Næstved (LA). ⁷ S. Peders K. Rgsk. ⁸ Arkitekt Tidemand-Dals Optegnelser. ⁹ Præstø Amts Aarb. VII (1918), 72.

Graabrødrekloster. V. Lorenzen: Danske Franciskanerklostres Bygningshistorie. 1914. S. 99. — Johs. Lindbæk: Danske Franciskanerklostre 1914. S. 176. — R. Nielsen: Næstved I, 25.

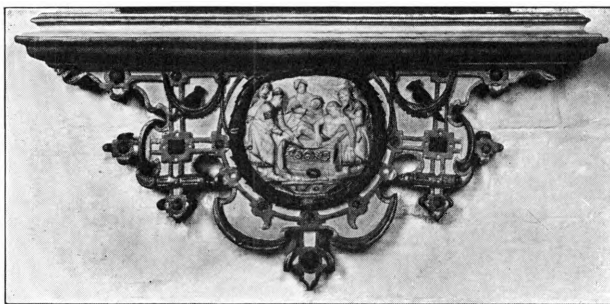
¹⁰ S. R. D. IV, 344. ¹¹ Om Kirkens Nedbrydelse: Kanc. Brevb. 1552. 213. ¹² Helvaderus: Sylva chronologica 1624. S. 89. ¹³ Sml. Indberetning 1743, trykt i Præstø Amts Aarb. VII, 71 f.

Sortebrødrekloster. V. Lorenzen: Danske Dominikanerklostres Bygningshistorie 1920. S. 60. — Trap 4. Udg. III, 302 f. — R. Nielsen: Næstved I, 30.

¹⁴ Erslev: Testamenter. S. 8. Acta Pont. Dan. II, 975. ¹⁵ Lübeckisches Urkundenbuch Nr. 66. S. 445. ¹⁶ Danske Mag. 3. R. III, 298.

S. Jørgens Hus. R. Nielsen: Næstved I, 36. ¹⁷ H. F. X, 190.

I en Gaard i Næstved stod 1895 en ret ødelagt *Font* af Kalksten, fra Tiden o. 1300, med to Rækker Arkadefelter over hinanden. (Henry Petersens Notebog IV, 80 (NM)).

Næstved S. Peder. Jacob Leippes Epitaf 1607.